

Д. І. Голубєв,
викладач НФ, Запорізький національний університет

ЕТАПИ РОЗРОБКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

D. Golybev,
Teacher NF, Zaporizhzhya national university

DESIGN OF INVESTMENT POLICY OF ENTERPRISE TIMES

Досліджено існуючі підходи до класифікації інвестиційної політики підприємства. Охарактеризовано основні типи інвестиційної політики підприємства. Визначено принципи інвестиційної політики підприємства і надано їм характеристику. Запропоновано етапи формування інвестиційної політики підприємства.

The investigational existent going is near classification of investment policy of enterprise. The basic types of investment policy of enterprise are described. Principles of investment policy of enterprise are certain and given to them description. The stages of forming of investment policy of enterprise are offered.

Ключові слова: класифікація, інвестиційна політика, чинники, етапи, принципи, стратегія, інвестиційна поведінка, ефективність, розвиток, цілі.

Key words: classification, investment policy, factors, stages, principles, strategy, investment behavior, efficiency, development, aims.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Інвестиційну політику підприємства класифікують залежно від її спрямованості. З цієї точки зору виділяють інвестиційну політику, спрямовану на:

- підвищення ефективності виробництва;
- модернізацію технологічного устаткування і технологічних процесів;
- створення нових підприємств (виробництв);
- впровадження принципово нового устаткування і вхід на нові ринки збуту.

У теорії фінансового менеджменту, за критерієм ризикових переваг інвестора, виділяють три основні типи інвестиційної політики підприємства: консервативна, помірної і агресивної інвестиційної політики.

Консервативна інвестиційна політика — варіант політики інвестиційної діяльності підприємства, пріоритетною метою якої є мінімізація рівня інвестиційного ризику. При здійсненні такої політики інвестор не прагне ні до максимізації рівня поточної прибутковості інвестицій, ні до максимізації темпів росту капіталу (і відповідно, максимізації темпів росту ринкової вартості капіталу), а піклується лише про безпеку своїх вкладень капіталу. Формою реалізації такої політики є формування консервативної інвестиційної програми.

Помірна (компромісна) інвестиційна політика — варіант політики здійснення інвестиційної діяльності підприємства, спрямованої на вибір таких об'єктів інвестування, за якими рівні прибутковості і ризику найбільшою мірою наближені до середньоринкової. При реалізації цієї політики організація не прагне до максимізації свого інвестиційного доходу і уникає вкладень капіталу у високоризикові об'єкти інвестування, одночас-

но відкидаючи низькодохідні інвестиційні проекти і фінансові інструменти інвестування. Формою реалізації такої політики є створення помірної інвестиційної програми.

Агресивна інвестиційна політика — варіант політики інвестування здійснюваною організацією, який спрямований на максимізацію поточного доходу від вкладень капіталу в найближчому періоді, по яких рівні прибутковості і ризику значно вище середньоринкових. При здійсненні цієї політики оцінки і обліку рівня інвестиційного ризику і можливостям росту ринкової вартості організації в перспективі відводиться допоміжна роль. Відповідно, при такій інвестиційній політиці підприємство уникає вкладень капіталу в реальні проекти з великим інвестиційним циклом, в акції з низьким рівнем дивідендів, в облігації з віддаленим періодом погашення і тому подібне. Така політика реалізується шляхом формування агресивної інвестиційної програми.

Чинники, що враховуються при розробці інвестиційної політики підприємства:

- фінансово-економічне положення підприємства;
- стан ринку продукції, що випускається підприємством, обсяг, якість і ціна продукції;
- технічний рівень виробництва, наявність незавершеного будівництва і не встановленого устаткування;
- лізингові умови (можливість отримання устаткування по лізингу);
- наявність у підприємства як власних, так і можливості залучення позикових коштів у формі кредитів і позик, співвідношення власних і позикових засобів;
- умови фінансування інвестицій на ринку капіталу;

Рис. 1. Етапи формування інвестиційної політики підприємства

— пільги, що отримуються інвесторами від держави;
 — комерційна і бюджетна ефективність намічених до реалізації проектів;
 — умови страхування і отримання відповідних гарантій інвестицій від некомерційних ризиків.

Етапи розробки інвестиційної політики підприємства:

1. На першому етапі визначається необхідність розвитку підприємства і економічно вигідні напрями цього розвитку. Для цього вимагається:

- оцінити споживчий попит на продукцію, що випускається;
- виявити очікуваний попит на період реалізації наміченої інвестиційної політики підприємства;
- порівняти витрати на випуск продукції з діючими ринковими цінами;
- виявити виробничі можливості підприємства на перспективу;
- проаналізувати діяльність підприємства за попередній період і виявити невикористані резерви.

2. На другому етапі здійснюється розробка інвестиційних проектів для реалізації вибраних напрямів розвитку підприємства.

3. На третьому етапі відбувається остаточний вибір економічно вигідного інвестиційного проекту, що планується до реалізації. Тут вимагається визначити:

- вартість устаткування, будівельних матеріалів, оренди виробничої площі, доставки готової продукції на ринок збуту;
- собівартість заданого обсягу виробництва і одиниці продукції, що випускається на новому устаткуванні;
- постійні і змінні витрати;
- обсяги інвестиційних ресурсів, що вимагаються;
- розмір власних і притягнених засобів, необхідних для реалізації проекту;
- показники ефективності проекту;
- ризики, генеровані проектом.

Етапи формування інвестиційної політики підприємства наведені на рисунку 1.

Принципи інвестиційної політики підприємства:

- 1) правовий принцип (правовий захист інвестицій);
- 2) принцип незалежності і самостійності (свобода вибору інвестиційного проекту, його розробки і здійснення);
- 3) принцип системного підходу;

4) принцип ефективності (вибір такого інвестиційного проекту, який забезпечить найбільшу результативність).

У основі розробки інвестиційної політики підприємства лежать принципи системи стратегічного управління. До числа основних з цих принципів, що забезпечують підготовку і ухвалення стратегічних інвестиційних рішень у процесі розробки інвестиційної політики підприємства, відносяться: розгляду підприємства як відкритої соціально-економічної системи, здатної до самоорганізації стратегічного управління; обліку базових стратегій операційної діяльності підприємства; приростний стиль стратегічного управління інвестиційною діяльністю; забезпечення поєднання перспективного, поточного і оперативного управління інвестиційною діяльністю; забезпечення альтернативності стратегічного інвестиційного вибору; забезпечення адаптивності інвестиційної стратегії до змін чинників зовнішнього інвестиційного середовища; забезпечення постійного використання результатів технологічного прогресу в інвестиційній діяльності.

Принцип розгляду підприємства як відкритої соціально-економічної системи, здатної до самоорганізації стратегічного управління полягає в тому, що при розробці інвестиційної стратегії підприємство розглядається як певна система, повністю відкрита для активної взаємодії з чинниками зовнішнього інвестиційного середовища (що дозволяє забезпечувати якісно інший рівень формування інвестиційної стратегії).

Принцип обліку базових стратегій операційної діяльності підприємства є частиною загальної стратегії економічного розвитку підприємства, що забезпечує в першу чергу розвиток його операційної діяльності. Інвестиційна стратегія носить по відношенню до неї підпорядкований характер і тому має бути погоджена із стратегічними цілями і напрямками діяльності підприємства в цілому. В той же час, інвестиційна стратегія сама робить істотний вплив на формування стратегічного розвитку операційної діяльності підприємства. Це пов'язано з тим, що основні цілі операційної стратегії пов'язані з тенденціями розвитку відповідного товарного ринку, і у разі неспівпадання тенденцій розвитку товарного і інвестиційного ринків може виникнути ситуація, коли стратегічні цілі розвитку операційної діяльності підприємства не можуть бути реалізовані у зв'язку з інвестиційними обмеженнями, що викликає необхідність відповідного коригування операційної стратегії підприємства.

Переважає орієнтація на підприємницький стиль стратегічного управління інвестиційною діяльністю. Інвестиційна поведінка підприємства в стратегічній перспективі може характеризуватися природним або підприємницьким стилем.

Основа природного стилю інвестиційної поведінки складає постановка стратегічних цілей від досягнутого рівня інвестиційної діяльності з мінімізацією альтернативності стратегічних інвестиційних рішень, що приймаються. В цьому випадку кардинальні зміни напрямів і форм інвестиційної діяльності здійснюються лише як відгук на зміни в операційній стратегії підприємства. Такий стиль інвестиційної поведінки характерний зазвичай для підприємств, що досягли стадії зрілості свого життєвого циклу.

Основа підприємницького стилю інвестиційної поведінки складає активний пошук ефективних інвестиційних рішень за усіма напрямками і формами інвестиційної діяльності, а також на різних стадіях інвестиційного процесу. Цей стиль інвестиційної поведінки пов'язаний з постійною трансформацією напрямів, форм і методів здійснення інвестиційної діяльності на усьому шляху до досягнення поставлених стратегічних цілей з урахуванням чинників зовнішнього інвестиційного середовища, що змінюються.

Природний стиль інвестиційної поведінки підприємства в стратегічній перспективі прийнято розглядати як консервативний, тоді як підприємницький стиль сприймається як агресивний, тобто орієнтований на прискорений ріст. При цьому вважається, що підприємницький стиль інвестиційної поведінки найбільшою мірою кореспондує із стратегічним управлінням.

Концепція стратегічного управління передбачає, що розроблена інвестиційна стратегія підприємства отримує свою подальшу конкретизацію в процесі поточного управління інвестиційною діяльністю шляхом формування інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) підприємства. На відміну від інвестиційної стратегії формування інвестиційної програми є середньостроковим управлінським процесом, здійснюваним у рамках стратегічних рішень і поточних інвестиційних можливостей підприємства. У свою чергу, процес поточного управління інвестиційною діяльністю отримує найбільш детальне завершення в оперативному управлінні реалізацією реальних інвестиційних проектів і реструктуризацією портфеля фінансових інструментів інвестування. Таким чином, розробка інвестиційної стратегії є тільки першим етапом процесу стратегічного управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Забезпечення адаптивності інвестиційної стратегії до змін чинників зовнішнього інвестиційного середовища є основною метою ефективною інвестиційної політики підприємства. Ця адаптивність реалізується в системі загального ситуаційного підходу до майбутньої діяльності підприємства, визначуваного парадигмою стратегічного управління. Суть цього засадничого підходу полягає в тому, що усі майбутні стратегічні зміни в інвестиційній діяльності підприємства — її напрямках, формах, методах планування і контролю, організаційній структурі управління і інвестиційній культурі і тому подібне є прогнозованими або оперативними його реакцією на відповідні зміни різних чинників зовнішнього інвестиційного середовища.

Так, якщо прогнозовані параметри зовнішнього інвестиційного середовища є відносно стабільними, підприємство має можливість більшою мірою деталізувати свою інвестиційну стратегію, централізувати систему стратегічного планування і контролю, сформулювати жорсткішу стратегічну організаційну структуру управління інвестиційною діяльністю. І навпаки, якщо прогнозоване зовнішнє інвестиційне середовище характеризується нестабільністю основних параметрів,

а її зміни створюють певні загрози або відкривають нові інвестиційні можливості, інвестиційна стратегія підприємства повинна носити загальніший і гнучкіший характер, забезпечуватися більше децентралізованими структурами управління, що дозволяють оперативно і адекватно реагувати на зміни інвестиційного клімату, що відбуваються, кон'юнктуру інвестиційного ринку і тому подібне. В процесі забезпечення адаптивності інвестиційної стратегії до параметрів зовнішнього інвестиційного середовища, що міняються, маневр в перерозподілі інвестиційних ресурсів грає набагато більшу роль у здійсненні ефективної інвестиційної діяльності, чим чітке виконання окремих стратегічних напрямів і форм.

ВИСНОВОК

В основі стратегічних інвестиційних рішень повинен лежати активний пошук альтернативних варіантів напрямів, форм і методів здійснення інвестиційної діяльності, вибір найкращих з них, побудову на цій основі об'єктивної інвестиційної стратегії і формування механізмів ефективною її реалізації. Альтернативність є найважливішою відмінною рисою усієї системи стратегічного управління підприємством і пов'язана з усіма основними елементами стратегічного інвестиційного вибору — інвестиційними цілями, інвестиційною політикою по окремих аспектах інвестиційної діяльності, джерелами формування інвестиційних ресурсів, стилем і менталітетом інвестиційної поведінки тощо.

Формуючи інвестиційну стратегію, необхідно мати на увазі, що інвестиційна діяльність є головним механізмом впровадження технологічних нововведень, що забезпечують ріст конкурентної позиції підприємства на ринку. Тому реалізація спільних цілей стратегічного розвитку підприємства значною мірою залежить від того, наскільки його інвестиційна стратегія відбиває досягнуті результати технологічного прогресу і адаптована до швидкого використання нових його результатів.

Література:

1. Самуельсон П.А. Макроекономіка [Пер. с англ.] / П. Самуельсон, В.Д. Нордгауз. — К.: Основи, 1995. — 576 с.
2. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент: учебник / И.А. Бланк. — К.: "ИТЕМ" ЛТД, 1995. — 448 с.
3. Бланк И.А. Управление активами / И.А. Бланк. — К.: Ника-Центр, Эльга, 2002. — 720 с. — (Серия: Библиотека финансового менеджера; вып.6).
4. Черваньов Д.М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємства / Д.М. Черваньов. — К.: Знання-Прес, 2003. — 622 с.
5. Lutz Fridrich and Vera: The Theory of Investment of the firm / Lutz Fridrich and Vera. Princeton University Press, 1981. — P. 99.
6. Dean Jeel Capital Budgetting / Jeel Dean. — New York: Columbia University Press, 1983. — p. 106.

References:

1. Samyelson, P. A. and Nordgayz, V. D. (1995), "Macroeconomics", Bases, pp. 576.
2. Blank, I. A. (1995), "Investment management", IТЕМ, pp. 448.
3. Blank, I. A. (2002), "Management of assets", Nika-Center, pp. 720.
4. Zervanev D. M. (2003), "Management of investment activity of enterprise", Znanya-press, pp. 622.
5. Lutz Fridrich and Vera (1981), "The Theory of Investment of the firm", Lutz Fridrich and Vera. Princeton University Press, pp. 99.
6. Jeel Dean (1983), "Dean Jeel Capital Budgetting", Columbia University Press, pp. 106.

Стаття надійшла до редакції 16.08.2014 р.